

**TALOUSARVION 2026 JA
TALOUSSUUNNITELMAN 2027-2028 LAADINTAOHJE**

KUNNANHALLITUS 8.9.2025 § 135

SISÄLLYS

Yleiset talousnäkymät ja arviot tulevasta kehityksestä	2
Kuntatalouden kehitys.....	4
Verotulot ja valtionosuudet	4
Väestöennuste	6
Talouden tasapainon säilyttäminen Juuan kunnassa	6
Talousarvion tavoitteet.....	7
Talousarviokehys	7
Yleisperusteet.....	8
Käyttötalousosa	8
Toimintatuotot sekä maksujen ja taksojen määrittäminen	8
Toimintakulut	9
Investoinnit.....	10
Sisäiset erät.....	11
Aikataulu.....	12

TALO USSUUNNITELMAKEHYS JA TALOUSARVION LAADINTAOHJEET

Talousarvion rooli on tärkeä kunnan talouden ja toiminnan ohjauksen välineenä. Talousarvion laadintaohjeen on tarkoitus antaa konkreettisia ohjeita talousarvion valmistelua varten. Talousarviossa- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan valtuuston hyväksymät sitovat tavoitteet.

Kuntalain 14 § mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista, varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen taloussuunnitelmakaudella.

YLEISET TALOUSNÄKYMÄT JA ARVIOT TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lähde VM taloudellinen katsaus kesä 2025:

Talouden suhdannenäkymät vuosina 2025–2027

Suomen talous kääntyi viime vuoden aikana taantuman pohjalta kasvuun. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Kulutuksen kasvua hidastaa kuitenkin yhä talouden epävarmuus. Investoinnit sen sijaan kasvavat ripeämmin, sillä rakentamisen elpymisen sekä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja merkittävästi ennustejaksolla. Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit, muiden maiden vastatoimet sekä kauppapolitiikkaan liittyvä epävarmuus. Toisaalta kysyntää tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,5 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Kotitalouksien ostovoima kasvaa

Inflaatio on hidastunut selvästi ja hintojen nousu on myös pysymässä maltillisena. Kulutusverojen korotuksista huolimatta kuluttajahintojen nousu on jäämässä tänä vuonna alle prosentin, ja muinakaan ennustevuosina inflaatio ei ole ylittämässä kahta prosenttia. Inflaatiota on hidastanut energian ja omistusasumisen hintojen lasku sekä korkojen lasku.

Inflaation mukainen kuluttajahintojen muutos oli heinäkuussa 2025 0,2 %. Kesäkuussa hintoja nostivat erityisesti saaralamaksujen, kahvin ja savukkeiden hintojen nousu.

Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä kotitalouksien reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun, joskin kasvua hidastaa heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Heikon työllisyystilanteen lisäksi kotitalouksien kulutusta on hillinnyt vaatimaton luottamus talouteen sekä odotukset hintojen nousun jatkumisesta.

Investointien määrä kasvussa

Investoinneissa pohja näyttäisi ohitetun kahden laskuvuoden jälkeen ja tänä vuonna investoinnit kasvavat selvästi. Asuntorakentamisessa elpyminen on kuitenkin hidasta ja taso jää edelleen pidemmän aikavälin tarpeeseen nähden alhaiseksi.

Energiasiirtymään ja teknologian kehitykseen liittyvät investoinnit sen sijaan kasvavat reippaasti. Investointisuunnitelmia Suomeen on ennätysmäisen paljon ja tänä vuonna niitä on myös aloitettu. Investointeja lisäävät myös puolustus-hankinnat, joihin tulee tänä vuonna selvä hyppäys hävittäjien myötä ja taso pysyy korkeana myös tulevana vuosina.

Työllisyys kääntymässä kasvuun

Työllisyys on ollut selvässä laskussa, mutta alkuvuoden aikana lasku näyttäisi ainakin pysähtyneen. Tuotannon kasvun myötä työllisyyden kasvun odotetaan nopeutuvan ensi vuodesta lähtien. Vuositasolla työllisiä on tänä vuonna saman verran kuin viime vuonna ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,3 prosenttia työvoimasta. Ensi vuonna työllisten määrä selvästi kasvaa ja työttömyys laskee 8,8 prosenttiin. Myös vuonna 2027 työllisyyden kasvu jatkuu ja työllisyysaste (20–64-vuotiaat) nousee 77,8 prosenttiin.

Taantumasta toipuminen nopeuttaa talouskasvua lähivuosina

Suomen potentiaalisen tuotannon, eli pitkän aikavälin keskimääräisen tuotannon kasvun, arvioidaan olevan vajaa prosentin vuosittain vuosina 2025–2029. Potentiaalisen tuotannon hidas kasvu on seurausta ennen muuta tuottavuuden heikosta kasvusta.

Ennustejaksolla talous kuitenkin kasvaa selvästi potentiaalista tuotantoa nopeammin, koska taantumasta toipuminen myötä Suomen talouden tuotanto on selvästi potentiaalisen tuotannon alapuolella ja talous toipuu taantumasta lähivuosina. Lisäksi puolustusmenoja ollaan nostamassa varsin merkittävästi, mikä lisää myös talouden kysyntää.

Julkisyhteisöjen syvä alijäämä ja riittämätön talouskasvu nostavat velkasuhteen yli 90 prosentin

Maa- ja talouspolitiikan epävakaus ja talouden heikko vire ovat jo jonkin aikaa heijastuneet haitallisesti erityisesti valtion menoihin ja tuloihin. Ulkoisen turvallisuuden menot samoin kuin korkomenot ovat kasvaneet voimakkaasti, ja kasvu jatkuu ainakin vielä tämän vuosikymmenen loppuun. Muu menojen kasvu maltillistuu, kun aiemman nopean inflaation viimeisetkin vaikutukset vaimenevat ja sopeutustoimien vaikutukset alkavat näkyä.

KUNTATALOUDEN KEHITYS

Vuonna 2024 kuntahallinnon alijäämä pieneni hieman edellisvuodesta, mutta pysyi suhteessa BKT:hen 0,4 prosentissa. Tulevien vuosien näkymät ovat kuitenkin haastavammat. Alijäämä kasvaa 0,6 prosenttiin vuonna 2025, lievenee 0,5 prosenttiin vuonna 2026, mutta syvenee jälleen 0,6 prosenttiin vuonna 2027. Vuoden 2025 alusta kuntien vastuulle siirtyivät työ- ja elinkeinopalveluiden järjestäminen sekä laajennettu rahoitusvastuu työttömyysetuuksista. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin yhä koulutus- ja sivistyspalveluihin, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskussa syntyvyyden pitkäaikaisen alenemisen seurauksena. Palvelutarpeen väheneminen ei kuitenkaan todennäköisesti johda vastaaviin säästöihin kustannuksissa muun muassa erityisen tuen tarpeen kasvun ja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousun vuoksi.

Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustevuosina pääasiassa hintojen nousun seurauksena. Henkilöstövaltaisella kuntasektorilla palkkaratkaisulla on merkittävä vaikutus kustannuskehitykseen. Palkkaratkaisun seurauksena työvoimakustannusten arvioidaan nousevan 2,78 % vuonna 2025, 3,18 % vuonna 2026 ja 3,85 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokesityksen ennakkoidaan ylittävän yleisen sopimuspalkkaindeksin erityisesti vuosina 2027–2028

Myös muut tekijät vaikuttavat kuntahallinnon kulutusmenojen hintakehitykseen. Esimerkiksi sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja niiden uudelleen neuvottelut vähentävät kuntien vuokratuloja arviolta 150 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Myös investointipaineet lisäävät menoja erityisesti kasvukeskuksissa. Kuntien investoinnit kohdistuvat pääosin rakennuksiin, teihin ja muuhun perusinfrastruktuuriin. Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksilla valtio on sitoutunut tukemaan kaupunkiseutujen saavutettavuutta ja kestävää liikkumista edistäviä hankkeita.

Verotulot ovat kuntien tärkein tulonlähde. Vuonna 2025 niiden kasvua jarruttaa yhteisöverotulojen supistuminen, ja kuntien verotulojen kasvun arvioidaan jäävän noin 1,4 prosenttiin. Kun suhdannetilanne kohenee, verotulojen kasvu piristyy arviolta 6 prosenttiin vuonna 2026 ja pysyy keskimäärin hieman alle 4 prosentissa vuosina 2027–2029.

TE-palvelu-uudistus kasvatti kuntien valtiolta saamia tulonsiirtoja vuonna 2025. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuvia leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien ja hallituksen säätötoimenpiteiden vuoksi. Kun määräaikaiset valtionosuusleikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen. Kuntahallinnon alijäämä supistuu hieman, ensin 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2028 ja edelleen 0,4 prosenttiin vuonna 2029. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Ennusteeseen liittyy useita riskejä. Kuntahallinnon menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, jos kunnat ja kuntayhtymät onnistuvat sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenetykset, voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET

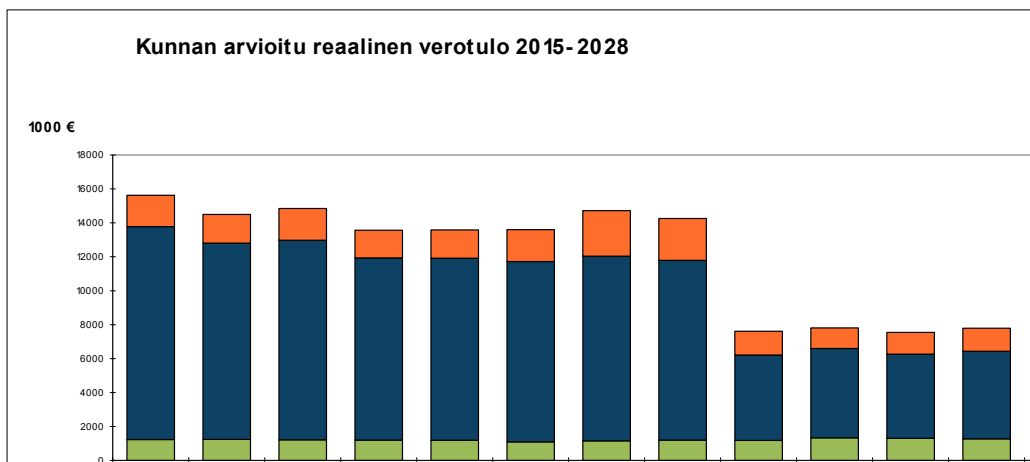
Verotulot

Verotulojen ennakkoidaan (kuntaliiton verotuloennuste elokuu 2025) kasvavan vuodesta 2025 vuoteen 2026 5,8 %, n. 0,5 milj. euroa. Verotulojen ennustetaan olevan 9,27 milj. euroa. Vuodelle 2027 ennakkoidaan verotulojen säilyvän lähes vuoden 2026 tasolla, mutta laskevan hieman (-0,4 %). Vuodelle 2028 ennakkoidaan 2,6 % kasvua. Efektiivisen veroasteen

ennakoidaan olevan 6,03 % vuonna 2026 8,50 % verotasolla. verotulojen kasvu johtuu mm. ennakoidusta työllisyyden paranemisesta, palkkatulojen kasvusta ja eräiden vähennysoikeuksien poistosta. Inflaatio huomioiden vuodelle 2026 toteutuu pieni reaalin verotulon kasvu, joka ennusteessa kääntyy laskuksi vuodelle 2027.

Taulukko: Juuan kunnan verotulolaskelma 2023–2028, tuhatta euroa (Kuntaliitto 8/2025)

Juuka						
TILIVUOSI	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji						
Kunnallisvero	5 605	5 985	5 757	6 133	6 002	6 155
<i>Muutos %</i>	- 50,9	6,8	- 3,8	6,5	- 2,1	2,6
Yhteisövero	1 553	1 382	1 485	1 621	1 717	1 802
<i>Muutos %</i>	- 41,8	- 11,0	7,4	9,2	5,9	4,9
Kiinteistövero	1 309	1 513	1 518	1 519	1 519	1 519
<i>Muutos %</i>	1,6	15,6	0,3	0,1	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	8 467	8 880	8 759	9 273	9 238	9 476
<i>Muutos %</i>	- 44,9	4,9	- 1,4	5,9	- 0,4	2,6

Valtionosuudet

Juuan kunnan valtionosuuksiksi talousarviossa vuonna 2025 on arvioitu 2,78 milj. euroa, ja toteutuma arvio vuodelle 2025 on tällä hetkellä n. 2,8 milj. euroa. Kesäkuussa 2025 julkaistuissa 2026 valtionosuusennusteissa arvioidaan Juuan kunnan valtionosuudeksi 2,65 milj. euroa (sisältää OKM valtionosuuden), jossa laskua n. 0,18 milj. euroa. Pääosa muutoksesta johtuu väestön vähenemisestä ja ikärakenteen muutoksesta.

Valtio on valmistelemassa valtionosuusuudistusta, jonka ei kuitenkaan uskota merkittävästi vaikuttavan vielä vuoden 2026 kuntien valtionosuuksiin. Poliittista sopua kuntien valtionosuuksien jakautumisesta ei ole saavutettu.

VÄESTÖENNUSTE

Väestöennuste antaa kehitysnäkymän, jonka avulla toimialojen tulee mitoittaa palvelunsa ja niiden tuottamat toimitatuotot sekä vaatimat toimintakustannukset talousarviovuodelle, taloussuunnitelmavuosille sekä pidemmällekin aikavälille. Juuan kunnan väestömäärä on laskenut vuosittain hieman vajaalla sadalla henkilöllä jo pitkään.

Vuoden 2026 talousarviota sekä taloussuunnitelmaa vuosille 2027–2028 laadittaessa tulee ottaa huomioon väestön vähentymisestä sekä ikääntymisestä seuraava aleneva asiakas- ja palvelunkäyttämäärä tarjottavien palvelujen määrässä ja sisällöissä. Erityisesti tulee huomioida pitkän aikavälin suunnittelussa oppilasmäärän ja varhaiskasvatukseen tulevien lasten määrän muutokset sekä toteutuneiden syntyvyyslukujen että ennusteiden perusteella.

Väestöennusteen mukaan Juuan asukasmäärä on vuoden 2025 lopussa 4081 asukasta, jonka ennustetaan laskevan vuonna 2026 noin 4000 asukkaaseen. Taloussuunnitelmakauden viimeisen vuoden 2028 lopussa ennustetaan Juuassa olevan 3847 asukasta.

Taulukko: Väestöennuste 2024, Tilastokeskus, Juuan kunta

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Yhteensä	4081	3998	3920	3847	3779	3716
0 - 6	127	125	121	116	117	113
7 - 12	153	143	139	132	122	120
13 - 15	91	83	76	83	79	77
16 - 18	108	99	89	79	75	70
19 - 49	930	920	916	906	896	884
50 - 64	935	883	846	798	762	731
65 - 74	903	906	892	882	866	845
75 -	834	839	841	851	862	876

TALOUDEN TASAPAINON SÄILYTTÄMINEN JUUAN KUNNASSA

Kunnanhallitus päätti 12.2.2024 § 27 talouden tasapainottamistyöstä Juuan kunnassa. Juuan kunta ja sen henkilökunta ovat kiitettävällä tavalla sopeuttaneet kunnan taloutta jo usean vuoden ajan. Käyttötalouden menoihin, julkisiin hankintoihin, ostopalveluihin sekä kunnan tulorahoitukseen on tehty muutoksia.

Viime vuosien toteutuneet tilinpäätökset ovatkin olleet ylijäämäisiä. Tästä huolimatta suunnitelmallista taloudenpitoa on jatkettava, koska pitkällä aikavälillä toiminnan on pysyttävä taloudellisesti tasapainossa. Talouden tasapainossa pitäminen jatkossakin edellyttääkin palvelualueita jatkuvaa toiminnan kehittämistä kustannustehokkaammaksi, tulopohjan laajentamista sekä suoranaisia säästötoimenpiteitä. Lisäksi on tavoiteltava tulotason reaalista kasvua. Sote-kiinteistöistä aiheutuvat tulomenetyksriskit tulevat huomioitavaksi tuloissa ensimmäisen kerran vuonna 2026. Mahdollisen valtionosuusuudistuksen lopullinen vaikutus ja aikataulu ei ole tiedossa.

Juuan kunnan palveluiden tuottoja kustannuksia tulee verrata Valtiokonttorin tarjoamaan kuntatietomateriaalin avulla eri kuntien lukuihin. Tasapainottamistyössä erityistä huomiota on kiinnitettävä palveluihin, joissa Juuan kunnan kustannukset- tai tuotot poikkeavat merkittävästi verrokkiaineistosta.

Raportit löytyvät osoitteesta [Kuntien ja kuntayhtymien talous – Tutkihallintoa.fi](https://kuntien-ja-kuntayhtymien-talous-tutkihallinto.fi) .

Lisäohjeita raporteista antaa talouspäälikkö Ilpo Huurinainen ilpo.huurinainen@juuka.fi tai 040-104 2003.

TALOUSARVION TAVOITTEET

Valtuusto hyväksyy talousarviossa tulosalueille sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat. Lisäksi hyväksytään kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Määräraha ja tuloarvio voidaan huomioida brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kaikkien tavoitteiden tulee olla helposti mitattavia ja seurattavia. Toiminnallisten tavoitteiden osalta huomiota tulee kiinnittää tavoitteiden laatuun ja mitattavuuteen. Lisäksi tulee huomioida kunnan ilmasto-ohjelmassa asetetut tavoitteet. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että kunnan strategia ja sen tavoitteet toteutuvat ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Tavoitteiden tulee olla toteutettavissa talousarvioon varattujen määrärahojen sekä käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Yksittäisiä tavoitteita ei tule olla kohtuullinen määrä suhteessa toteutusresursseihin.

TALOUSARVIOKEHYS

Talousarvion 2026 valmistelua ohjataan kunnanhallituksen hyväksymällä talousarviokehyksellä. Kunnanhallitus antaa tarkemman talousarviokehyn 29.9.2025 kokouksessa.

Talousarvion 2026 pohjana olevien toimintatuottojen ja -kulujen, henkilöstömenoja lukuun ottamatta, pääasiallisena perustana on käytetty vuoden 2024 tilinpäätöksen toteutumalukuja. Lisäksi sellaisten palveluiden, joita ei ollut vuonna 2024, kuten TE-palvelujen ja PIKES Oy:n toiminnan rahoitus on huomioitu vuodelle 2026.

Henkilöstömenojen peruste on vuoden 2025 toteutuneet (syyskuun palkkojen perusteella) henkilöstökustannukset muutettuna työehtosopimuksen mukaisin prosentein. Sopimusten mukaiset palkankorotukset lisätään palkkoihin keskitetysti. Vuoden 2024 ja 2025 lukuja ei ole korjattu inflaation mukaisesti.

Talousarvio valmistellaan viimeisimpien VM:n ilmoittamiin valtionosuuslukuihin ja Kuntaliiton veroennusteisiin perustuen. Luvut voivat muuttua syksyn 2025 aikana.

YLEISPERUSTEET

Edellä todetun pohjalta ja arvioitu kehitys huomioiden kunnanhallitus antaa noudatettavat aikataulut ja ohjeet talousarvion laadintaan. Kaikkien palvelualueiden talousarvioesitykset käsitellään toimitelmissä siten, että kukin toimitelin hyväksyy talousarvioesityksen alaistensa palvelualueiden osalta. Tämän jälkeen kokonaisuus esitetään hallitukselle ja valtuustolle. Toimitelin ei voi ottaa kantaa talousarvioesityksittelyssä toisen toimitelimen vastuulla olevaan toimintaan.

Tulot- ja menot on arvioitava mahdollisimman realistisesti verraten vuoden 2024 tilinpäätöksen toteutumalukuihin sekä soveltuvin osin vuoden 2025 talousarvioon ja toteutumaennusteeseen erityisesti niiden toimintojen osalta, joita ei ollut vuonna 2024.

Toiminnan muutokset on huomioitava mahdollisimman tarkoin talousarvion laadinnassa. Vain lakisääteiset toiminnan laajennukset, joita ei voida nykyisen budjetin sisältä rahoittaa esim. karsimalla muuta toimintaa, voidaan ottaa huomioon rahoituksessa harkinnan mukaan.

Rakennus- ja purkuhankkeista tai muista kertaluonteisista asioista johtuvat määrärahat tulee huomioida talousarviossa ja taloussuunnitelmassa.

Budjetoinnissa tulee välttää alle 100 euron erien kustannuspaikka ja tilikohtaista budjetointia. Pienet määrärahat voi keskittää esim. mm. Muut palvelut tai muut Kulut tileille. Sitovat erät ovat palvelualueen ja vastualueen ja toimintakate, ei se onko yksittäisellä kirjanpidon tilillä määrärahaa.

Merkittävät määrärahojen muutokset ja lisäysoesitykset tulee perustella budjettijärjestelmän infosarakkeeseen.

KÄYTTÖTALOUSOSA

TOIMINTATUOTOT SEKÄ MAKSUJEN JA TAKSOJEN MÄÄRITTÄMINEN

Kunnan päätettävissä olevia maksuja ja taksoja on tarkistettava vähintään kustannustason sekä arvioitua myynnin tason muutosta vastaavasti. Asukasmäärän, ja siitä johtuva mahdollinen asiakasmäärän, aleneminen on otettava huomioon koko vuoden tuottotavoitetta määritettäessä. Tavoitteena on oltava vähintään 2 % vuosittaisen reaalisen tuoton kasvu. Jos taksoja ei ole tarkastettu vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti, tulee huomioida yleisen hintatason muutokset edellisestä korotuksesta alkaen.

Tilastokeskuksen julkaisema vuoden 2025 heinäkuun kuluttajahintaindeksin mukainen inflaatio on 0,2 %.

Kuluttajahintaindeksin 2015 kehitys vuosina 2020–2024

Vuosi	Indeksipisteluku	Vuosimuutos (%)
2020	103,55	0,29
2021	105,82	2,19
2022	113,36	7,12
2023	120,44	6,24
2024	122,33	1,56

Toimintatuotot on budjetoitava varovaisuuden periaatetta noudattaen mahdollisimman realistisesti kuluvan ja aiempien vuosien toteutumiin sekä väestörakenteen muutoksiin perustuen.

Lisäksi tulee huomioida mahdolliset toiminnan sekä lainsäädännön muutokset, joilla on vaikutusta toimintatuottoihin. Lakisääteiset maksut ja taksat tulee pääsääntöisesti periä täysimääräisenä.

Konserniyhtiöiden on tarkistettava maksujen ja taksojen tasoa kustannustason muutosta vastaavasti yhtiön tilanne huomioiden.

TOIMINTAKULUT

Henkilöstömenot

Vakinaisen henkilöstön henkilöstöluettelot ja palkkakustannukset ajetaan palkkajärjestelmästä budjettijärjestelmään keskitetysti. Sivukulujen osalta prosentteina käytetään viimeisimpiä arvioita ja arviota tarkennetaan, kun lopulliset sivukuluprosentit on saatu. Vakinaisen henkilöstön tiedot viedään keskitetysti budjetointijärjestelmään. Lukuihin tehdään keskitetysti KVTES, OVTES tai muiden sopimusten mukaiset korotukset. Mikäli palkkakustannuksien kasvu on suurempi kuin mahdollinen raamin muutos, supistuu muiden määrärahojen osuus vastaavasti.

Luettelot on tarkistettava yksiköissä ja arvioitava tilanne talousarviovuoden osalta. Mikäli on tiedossa, että vakinainen tehtävä/virka ei ole lainkaan tai on vain osan täytettynä vuotta vuonna 2026 tulee määräraha poistaa tai muuttaa todellista tarvetta vastaavaksi.

Määräaikaisen henkilöstön palkat (tilit 4003 sijaiset ja 4004 tilapäiset)

Määräaikaisen henkilöstön tiedot täytetään budjetointijärjestelmässä kohdassa 220 Muut palkat. Sijaisten ja määräaikaisten käyttöä tulee arvioida erittäin tarkoin ja harkiten. Budjetoinnin tulee olla mahdollisimman realistista. Määräaikaisen ja sijaisten palkkoihin varatut määrärahat ovat ylittyneet useana vuonna, toisaalta määrärahat ovat vakinaisen henkilöstön osalta alittuneet. Budjetointiin tältä osin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Sitova erä on toimintakate, joten tämä sitovuustason osalta asia ei aiheuta ongelmaa, mutta olisi hyvä budjetoida määrärahat mahdollisimman tarkoin.

Vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön palkoissa ei saa olla päällekkäisyyksiä, siten että palkkarahat varataan molemmille, jos vain toinen määräraha on toteutumassa. Ensisijaisesti varataan määräraha vakinaiselle henkilöstölle.

Lakisääteisten palveluiden ja välttämättömyystuotteiden ja -palveluiden (esim. energia, sähkö, polttoaineet, kuljetukset, elintarvikkeet) määrärahojen riittävyys tulee pitää ensisijaisena budjetoinnissa. Kuntien lakisääteiset tehtävät on lueteltu Valtion ylläpitämässä tiedonhallintakartassa. Linkki: [Julkisen hallinnon tiedonhallintakartta - Tutkihallintoa.fi](#)

Verotulot ja valtionosuudet

Verotuloarvioissa ja valtionosuusarvioissa käytetään Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön viimeisimpiä ennakkolaskelmia. Tietoja päivitetään talousarvioprosessin aikana julkaistavien uusimpien laskelmien tiedoilla.

Poistot

Poistot ovat toimintakatteen ulkopuolisia eriä eivätkä siten vaikuta talousarvion sitovuustasoon silloin, kuin sitovuudeksi on asetettu toimintakate. Poistojen arvioinnissa noudatetaan valtuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa.

Rahoitusosa

Rahoitustarvetta tarkastellaan, kun palvelualueiden esitykset ja investoinnit on saatu koottua. Investointien tulorahoituksen tulee olla pitkällä aikavälillä kestäväällä pohjalla ja lainamäärää tulee voida lyhentää suunnitelmakaudella.

INVESTOINNIT

Investointimenojen suunnittelussa noudatetaan lähtökohtana talousarviossa 2025 hyväksyttyä investointiohjelmaa taloussuunnitelmavuosille 2026–2027. Investointiesityksissä on arvioitava investoinnin tarpeellisuus sekä taloudelliset ja tuotannolliset vaikutukset taloudellisena käyttöaikana.

Investointien suunnittelussa tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota investointien aiheuttamien pysyvien käyttöalousvaikutusten arviointiin sekä selvittää tarvittaessa vaihtoehtoiset toteutusmallit.

Etusijalle nostetaan:

1. Kunnan palvelutoiminnan kannalta välttämättömät investoinnit
2. Palvelutoiminnan tuottavuutta ja tehokkuutta parantavat investoinnit, jotka maksavat itsensä takaisin
3. Kunnan elinvoimaa selvästi tukevat investoinnit strategian mukaisesti edellyttäen, että arvio elinvoiman vaikutuksesta on tehty.

Kaikkien hankintojen kohdalla tulee arvioida mahdollisesti eteen tulevat hankehaut.

Investointiohjelman toteuman parantamiseksi, talousarviovuodelle 2025 investointiosaan voidaan sisällyttää toteutusmäärärahat ainoastaan investoinneille, joiden osalta:

1. Tarveselvitys, hankesuunnitelma tms. on laadittu
2. Kustannusarvio on olemassa
3. Toteuttamiseen on sisäiset resurssit olemassa
4. Investoinnin toteutus on välttämätöntä tai muusta erityisestä syystä tarpeen
5. Investointi mahtuu investointiohjelmaan

Ensisijaisesti määrärahat osoitetaan vuoden 2025 talousarviossa taloussuunnitelmassa vuosille 2026–2027 kirjatuille investoinneille jatkuvuuden turvaamiseksi. Tavoitteena on saada aikaan jatkuvuus, jossa taloussuunnitelmakauden investointeja voidaan alustavasti suunnitella jo talousarviovuonna. Tämä edistää investointien nopeampaa käynnistymistä talousarviovuoden alkupuolella.

Kuntarakenteen palvelualue vastaa kaikkien investointien koordinoinnista ja toimittaa kunnanhallitukselle yhteenvedon kaikista investointiesityksistä.

Investoinneista tulee tehdä kirjallinen perusteltu esitys teknisten palveluiden tilapalvelupäällikkö Emmi Huttuselle, sähköposti emmi.huttunen@juuka.fi, 27.10.2025 mennessä.

Investoinnista syntyvät jatkuvan käytön kustannukset (esimerkiksi uuden ohjelmiston hankinnan jälkeiset ylläpitomaksut ja poistot) budjetoidaan käyttötalouteen. Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen (esimerkiksi jonkin kustannuksen lasku tai nousu) ja elinkaarikustannukset tulee huomioida perusteluissa ja käyttötalouden määrärahoissa.

SISÄISET ERÄT

Sisäisinä palveluyksikköinä toimivat mm. puhtaus- ja ruokapalvelut, talous- ja palkkapalvelut ja kiinteistötoimen rakennukset (toimitilojen vuokraus) ja konekeskus. Sisäisten erien suuruutta saa tarkistaa enintään kustannustason muutosta vastaavasti. Sisäiset erät eivät saa sisältää katetta.

Myyjänä toimiva yksikkö määrittelee palveluidensa / tuotteidensa jakoperusteet. Myyjä on velvollinen laskemaan sisäiset erät vähintään sitovuustasolle (vastuualue) ja enintään kustannuspaikka tasolle. Ostajana toimiva yksikkö suorittaa oman toimintansa edellyttämän tarkemman jaon, jos siihen on tarvetta. Myyjänä toimiva yksikkö ilmoittaa sisäiset veloituserät talouspalveluihin ja ne siirretään yksiköiden kustannuksiksi keskitetysti.

Sisäisinä palveluyksikköinä toimivien yksiköiden tulot ja menot (sekä sisäiset että ulkoiset erät) tulee budjetoida siten, että toimintakate (toimintatulojen ja menojen erotus) on vähintään nolla (tulot = menot). Mikäli toimintaan liittyy poistoja tai muita tuloslaskelmassa toimintakatteen alaisia eriä, on toimintakatteella pystyttävä kattamaan myös nämä kustannukset.

Tästä poikkeuksena on Kiinteistötoimen vastuualueen Rakennukset (kp 6401), jonka tulot ja menot budjetoidaan siten, että toimintakate poistot sekä muut toimintakatteen alaiset erät huomioiden voi jäädä tyhjien sote-tilojen kustannusten verran alijäämäiseksi. Näitä kustannuksia ei vyörytetä muille yksiköille.

Talouspalvelut antaa tarkentavia ohjeita sisäisten erien budjetoinnista tarvittaessa.

AIKATAULU

- Laadintaohjeet kunnanhallituksessa maanantaina 8.9.2025
- Tarkentava talousarvioraami kunnanhallituksessa maanantaina 29.9.2025
- Lautakuntien ja kunnanhallituksen alaisten palvelualueiden talousarvioesitysten käsittely tulee tehdä luottamuselimissä viikolla 45 (03.11- 7.11.2025)
- Kunnanhallituksen alaisten Hallinto- ja Kuntarakennepalvelualueiden talousarvioesitykset käsitellään kunnanhallituksessa (3.11.2025).
- Kunnanhallituksen esitys valtuustolle veroprosentista 13.10.2025
- Kunnanvaltuuston päätös veroprosentista 27.10.2025
- Kunnanjohtajan esitys vuoden 2026 talousarvioksi julkaistaan 13.11.2025
- Veroprosentin ilmoitus verottajalle viimeistään 17.11.2025
- Kunnanhallituksen 1. talousarviokäsittely 17.11 (KJ esitys)
- Kunnanhallituksen 2. talousarviokäsittely 24.11.2025
- Kunnanvaltuuston talousarviokäsittely 08.12.2025
- Talousarvion 2026 täytäntöönpano-ohje hallituksessa 15.12.2025.